

som approberats till 3:e klass i af staten erkänd skytteförening eller äger därmed fullt jämgod skjutskicklighet, må erhålla afkortning i den för värnpliktigas rekrytutbildning nu anslagna tjänstgöringstiden.

Stockholm den 24 januari 1911.

Oscar Bogren.

I motionen instämmer:

Smeds Lars Olsson.

Nr 51.

Af herr **Thyrén**, om ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen.

Andra stycket af § 22 i 15 kap. strafflagen infördes som bekant genom en lagändring af år 1899. Denna bestämmelse intager i flera afseenden en särställning bland den svenska rättens straffbestämmelser. Redan det förhållande, att det i sagda § beskrifna brott upptagits uti det undantagsområde, där vår strafflag låter försöksstraff inträda, är i någon mån påfallande. Men vida mera öfverraskar det, att straff för försök här likställts med straff för det fullbordade brottet, och allra mest, att detta straffbara försök icke motsvarar hela det stora området af det inom paragrafen fallande fullbordade brottet, utan endast ett närmare angifvet, starkt begränsadt område. Om det är svårt att finna ut något skäl, hvarför ifrågavarande försök skulle, i motsats till mordförsök, våldtägtsförsök, mordbrandsförsök, rånförsök och öfverhufvud de allra flesta försök i vår strafflag, straffas lika strängt som fullbordadt brott, så torde det vara ännu svårare att utfinna något skäl, hvarför ett misslyckadt hot att framtvinga något annat än just arbetsinställelser (jfr t. ex. misslyckad »chantage») skall vara straffritt, under

det att ett misslyckadt hot, åsyftande ett tvång till arbetsinställelse, skall icke blott straffas utan straffas lika med fullbordadt brott.

Det kan under sådana förhållanden för ingen del väcka förvåning, att bestämmelsen af år 1899 visat sig vara ett synnerligen kraftigt politiskt agitationsmedel, och att den missämja mellan klasserna, som den bidragit att framkalla, mer än uppvägt den nytta, den i öfrigt må hafva medfört. Det är också kanske icke alldeles oförklarligt, om underrätterna stundom skulle hafva låtit bestämmelsens exceptionella karaktär påverka sin tolkning af själfva brottsbeskrifningen i paragrafen och betraktat handlingar såsom straffbart hot, hvilka de svårigen skulle haft någon tanke på att så uppfatta, därest det icke varit fråga om arbetsinställelse.

En lagändring på denna punkt kommer således helt visst ingen dag för tidigt. Såsom bekant, hafva upprepade gånger af enskilda ledamöter utaf Riksdagen motioner väckts om återställande af 15:22 Str.L. till dess ursprungliga lydelse. En sådan åtgärd har emellertid ur juridisk synpunkt emot sig det afgörande skäl, att den är en förändring i orätt riktning, enär hvarje mera genomgripande reform af strafflagen icke läser kunna undgå att bringa vår svenska strafflag i öfverensstämmelse med andra gällande strafflagar därutinnan, att brott öfverhufvud (bortsedt från förseelser) straffas redan på försöksstadiet. Mellan den nu befintliga — på ett egendomligt undantagsstadgande beroende — och den framtida, på försöksstraffets generalisation grundade straffbarheten skulle således inskjutas en kortare öfvergångstid af straffrihet. Men ett dylikt vacklande, från straffrihet till straffbarhet (1899), från straffbarhet till straffrihet och från straffrihet tillbaka till straffbarhet, skulle för rättsuppfattningen i landet lätt te sig såsom ett lagstiftande på måfå och alldeles icke vara ägnadt att vidmakthålla den nödiga känslan af lagstiftningens säkerhet och målmedvetenhet.

Det viktiga synes därför vara, att det oförnekliga och svåra misstag, som blifvit begånget genom 1899 års lagändring, rättas däri-genom, att åt andra stycket af 15: 22 Str. L. gifves den lydelse, som det från början bort hafva, i det att dels det straffbara försöket utvidgas till motsvarighet emot hela det fullbordade brottet, dels försöksstraffet ställes till det fullbordade brottets straff i ett förhållande, som öfverensstämmer med det i den svenska strafflagen eljest vanliga.

Den uti ett flertal bland strafflagens försöksbestämmelser förekommande klausulen »och blef endast genom omständigheter, som voro af gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad», har icke upptagits uti ifrågavarande år 1899 införda bestämmelse. I

betraktande af dels den brottsliga handlingens särskilda beskaffenhet vid paragrafen i fråga, dels de betänkligheter, som kunna framställas emot formuleringen af nämnda klausul, torde densamma kunna utlemnas äfven vid ett utvidgande af försöket till paragrafens hela omfång.

I första stycket af § 22 har alltsedan strafflagens tillkomst det förbehåll funnits, att bestämmelsen skall inträda, endast för så vidt gärningen icke är med högre straff särskildt belagd. Om nödvändigheten af att just i detta fall uttryckligen framhålla en subsidiaritet, hvilken eljest ganska ofta måste, vid lagens tystnad, antagas såsom en själfklar sak, kunna meningarna kanske vara delade. Då emellertid detta förbehåll upptagits i fråga om det fullbordade brottet, torde konsekvensen fordra, att ett motsvarande förbehåll införes jämväl vid försöksbestämmelsen.

En lagändring af nu föreslagna beskaffenhet uti § 22 kräver en ändring af åtalsbestämmelsen i § 24. Särskildt i betraktande däraf, att den i § 19 p. 6 Prom. L. Str. L. stadgade häktningsbefogenhet uteslutes vid försöket, i och med det att straffarbete utgår ur straffskalan, torde det icke möta någon olägenhet, att brottet enligt 15: 22 i sin helhet föres under allmänt åtal, hälst bevisningen om det fullbordade brottet nästan alltid förutsätter målsägandens förklaring, om att hans handling eller underlåtenhet verkligt framkallats genom det af lagen förutsatta tvång.

På grund af det anförda får jag således föreslå, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att §§ 22 och 24 i 15 kap. strafflagen erhålla följande ändrade lydelse:

§ 22. Tvingar någon, utan laga rätt, eller med missbruk af sin rätt, genom våld eller hot, annan att något göra, tåla eller underlåta, straffes högst med straffarbete i två år, i de fall, där gärningen ej med svårare straff särskildt belagd är.

Gör man försök till brott, som nu sagdt är, och är det försök ej med svårare straff särskildt belagdt, straffes med böter eller fängelse.

§ 24. Brott, som i 23 § sägs, må ej åtalas af annan än målsägande.

Stockholm den 24 januari 1911.

Johan C. W. Thyren.